

עניי הכהן

פרשת ראה ♦ 32

תורת הכהן

מחידושי רבינו על הפרשה

חודש של רחמים גמורים

זוהי כל עבודת חודש אלול: להתכונן בשלמות להמלכת ה', לגלות שהקדוש ברוך הוא הוא שעשנו ו'לא אנחנו', ומתוך כך להמליך אותו בלב שלם ולהכריז ש'לו אנחנו'.

הילולות ה'בן איש חי'

בחודש אלול מתעוררות ונאמרות י"ג מידות הרחמים, שהן הצינור שדרכו עובר כל השפע והסליחה.

והנה, ביום י"ג באלול הסתלק מאיתנו רבינו יוסף חיים בעל ה'בן איש חי' זיע"א. יש קשר עמוק בין התאריך לבין דמותו: הסתלקותו ביום י"ג גורמת לכך ששלוש עשרה מידות הרחמים שנאמרות בחודש אלול יתעלו ויעלו למרום, כדי לעורר רחמים בראש השנה וביום הכיפורים. מטרתן להוסיף חיים לכל ישראל, עד שכולם יכתבו בספר החיים ובספרן של צדיקים גמורים, כדוגמת רבינו יוסף חיים.

לכן, ביום ההילולא של הבן איש חי, ראוי לכל יהודי לבקש ולומר: 'בזכות רבי יוסף חיים, שיהיה מוסיף חיים'. כשאומרים את המילים הללו, דמותו של הבן איש חי נכנסת אל תוך ליבנו ואנו מתחברים אליו. וכאשר משתפים את הדברים הללו עם אחרים ומעוררים אותם - זוכים להוסיף זכויות וחיים לכל עם ישראל.

יהי רצון שנזכה כולנו להיכתב ולהיחתם בספר החיים והשלום!

כזו? אדם שאוכל ומברך, ומזה צומחת לו אהבת השם חדשה בכל יום? אך שימו לב למה שהיה מוסיף: "בחודש אלול, גם לפני ברכת המזון, מיד אחרי האכילה בלבד - כבר נוספת בי אהבת השם!".

האם אפשר לשמוע כזו דקות ברוחניות בלי להזיל דמעה? מי שלא בוכה כאן, כנראה לא שמע את העומק של הדברים. חודש אלול מרומם את המציאות לרמה כזו, שגם הפעולה הגופנית הפשוטה ביותר הופכת למקור של דבקות ואהבה להשם יתברך.

'לו' ו'לא' - הסוד המסתתר בתוך השם 'אלול'

במזמור לתודה שבתהלים אנו אומרים משפט שנראה כסותר את עצמו: "הוא עשנו ולא אנחנו". הכתיב הוא "ולא" [באלף - כלומר, לא אנחנו עשינו את עצמנו], אך הקרי הוא "ולו אנחנו" [בוואו - כלומר, אנו שייכים לו].

באמת, בהמלכת השם יתברך בראש השנה, קיימות שתי הבחינות הללו יחד. מצד אחד, האדם צריך להרגיש שהוא 'לא', שאין בו כלום מצד עצמו, ביטול גמור. מצד שני, הוא צריך להרגיש שכל כולו "לו" - שייך באופן מוחלט להשם יתברך.

זהו בדיוק השם 'אלול', המורכב מהתיבות 'לו' ו'לא'.

למה אלול לעולם אינו מעובר?

מזלו של חודש אלול הוא בתולה. חז"ל הקדושים במסכת ראש השנה (דף יט:) גילו לנו: "מימות עזרא אין אלול מעובר". הוה אומר, לעולם לא יחול יום ל' בחודש אלול, והחודש תמיד יהיה חסר. רמז לדבר נמצא בדברי חז"ל ש"בתולה אינה מתעברת". מה המשמעות עבורנו? הגמרא במסכת ברכות (דף כט:) אומרת שזמן עיבורה של המעוברת הוא זמן של קושי ודין, ובלשון חז"ל: "מתמלא עליהם עברה כאשה עוברת".

בכך מתגלה לנו סוד עצום: חודש אלול, שאין בו 'עיבור' ומזלו בתולה שאינה מתעברת, כוחו גדול לבטל כל 'עברה', כעס וזעם. זהו חודש של רצון ורחמים, שבו מידת הדין והכעס מסתלקות, ומפנות מקום לקשר נקי וטהור בין עם ישראל לאביהם שבשמים.

דקות של קדושה

כעת ראוי לכל אחד להכין את לבו, ואולי אף להוציא טישו כדי לבכות, ולשמוע את מה שהיה אומר המשגיח המפורסם, רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל, על עבודת השם בחודש הזה.

המשגיח היה מעיד על עצמו: "במשך כל השנה כולה, אחרי ברכת המזון בכל יום ויום, נוספת בי אהבת השם!". האם אנו מסוגלים בכלל לקלוט דרגה

רבינו שליט"א בדאגה לנפשות החיים והמתים

מעשה היה כאשר הונח על שולחנו של רבינו שליט"א ספר העומד לצאת לאור, וביקשו ממנו כי יעבור בעיניו הטהורות על הכתוב טרם ההדפסה. כאשר עבר רבינו על הגליונות, צדו עיניו הקדושות את ההקדשה בראש הספר, שם נכתב כי הדפסת הספר מוקדשת לרפואתו של רבינו. מיד נטל רבינו את קולמוסו וביקש לתקן זאת. בכתב ידו הוסיף רבינו את המילים: "לרפואת - נפשות ישראל העניות והעשוקות".

רבינו שליט"א ביקש ללמדנו יסוד נורא: הרפואה שאליה עלינו לכסוף היא לא רק רפואת הגוף החולפת, אלא רפואת הנפש. מי הן אותן נפשות עניות ועשוקות? אלו הם בני ישראל שנפלו ברשת היצר הרע, עניים בדעת ועשוקים במעשים, אשר ללא רפואה רוחנית יאלצו לסבול את חולי הגיהנם הנורא המגיע בעקבות העוונות. דאגתו של רבינו נתונה תמיד לאותו 'חולי' רוחני המאיים על נצחיות הנשמה.

דאגתו של רבינו לנשמות ישראל, אינה עוצרת בגבולות העולם הזה. יום שישי אחד, באופן שאינו שגרתי, ביקש רבינו לנסוע לשיכון ד' בטבריה. הוא הנחה את נהגו להגיע לחנויות

השכונתיות, יצא מן הרכב ועבר בין המוכרים כשהוא שואל שאלה אחת: "האם פלוני שנפטר לפני שבוע [רבי א. א. זצ"ל] השאיר כאן חוב?".

המוכרים ההמומים בדקו בפנקסיהם ועדכנו את רבינו בחובות הרשומים. מבלי להסס, שילם רבינו אלפי שקלים לכל חנווני. המוכרים, מרוב בושה, ביקשו להשתתף בחצי מהחוב כזכות, אך רבינו עמד על שלו. בנסיעה חזרה גילה רבינו את סוד המעשה: "אותו נפטר היה איש צדיק ובעל חסד, שקנה ארגזי מצרכים לעניים בסתר. כשנחלש כלכלית, המשיך בחסדיו על חשבון חובות. כעת, כשהוא ניצב מול בית דין של מעלה, מי יודע מה יאמרו לו על אותם חובות? אני מוכרח לעזור לו בדין!". [רבינו סיפר, כי גם לו עצמו סייע לפני שנים רבות, ועל כן יש לו הכרת הטוב כלפיו...].

מי קודם: עניי החיים או נשמות הנפטרים?

לאחר שסיים רבינו שליט"א לשלם את חובותיו של אותו מנוח בשיכון ד', פנה ואמר דברים המעוררים למחשבה עמוקה על סדרי העדיפויות בעולם החסד: "הנה" אמר רבינו, "היו לי כמה אלפי שקלים בכיס, והכל נגמר כעת בתשלום החובות של המנוח. הרי

מסתמא יבואו עכשיו העניים הרגילים, המבקשים צדקה לכבוד שבת קודש, וכעת לא תהיה לי הרווחה לתת להם כפי שהורגלו. יתכן אף שאאלץ להשיב את חלקם ריקם לגמרי".

כאן פתח רבינו שליט"א בפלפול הלכתי, וביקש לחקור לקושיטא דמילתא מי מהם קודם? האם העניים החיים, הבאים לפנינו לבקש צדקה לצרכי גופם הגשמי, קודמים לכל דבר אחר? או שמא העני הנפטר, הזקוק לצדקה הזו לצרכי נפשו ולפדיון נשמתו בבית דין של מעלה, הוא הקודם?

רבינו ביאר, כי בבית דין של מעלה דנים את האדם בדקדוק רב גם על חובות שהשאיר בעולם הזה, ואפילו אם כוונתו במעשה החוב היתה לטובה - כדי לעשות חסד עם אחרים - עדיין אין הנשמה מוצאת מנוחה עד שיוסר הקטרוג של הממון החסר.

במשך כחצי שעה הפליג רבינו שליט"א במרחבי התלמוד והפוסקים, כשהוא דן בעומק הדין מול חובת הצדקה לחיים, ומסקנתו הדהדה בחלל הרכב: הצער והיסורים שנשמה עוברת בעולמות העליונים בגין חובות או עוונות, חמורים הם לאין ערוך מכל צער גופני בעולם הזה.

נתרם לזכות ולבריאות הגוף והנפש של שרה אפרת בת רחל שתזכה לרוב שפע וברכה. בהוקרה, כל הילדים